

Till

Klimat- och näringslivsdepartementet

Ingivet via epost till kn.remissvar@regeringskansliet.se

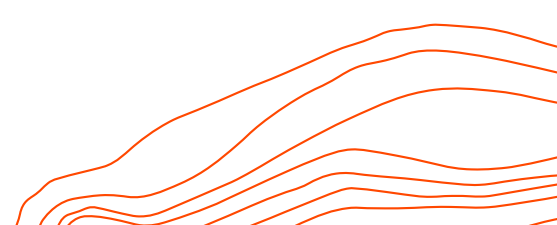
Stockholm 21 februari 2025

Remiss av promemorian Att åter möjliggöra utvinning av uran, Ds KN2024/O2540

Svemin är branschorganisationen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige. Svemin representerar cirka 60 företag med drygt 15 000 anställda inom produktion, prospektering och teknik. Medlemsverksamheterna förekommer i hela landet. Metallgruvorna är lokaliserade till norra Sverige och Bergslagen medan kalkstensfyndigheterna främst finns på Gotland.

Svemins huvudsakliga synpunkt:

- Svemin tillstyrker förslagen i promemorian som syftar till att åter möjliggöra utvinning av uran.

Allmänt om förslaget

Svemin välkomnar att regeringen avser att vidta åtgärder för att åter möjliggöra prospektering och utvinning av uran.

Att möjliggöra prospektering efter och utvinning av uran skulle öka Sveriges attraktivitet som prospekteringsland och potentiellt öka investeringsviljan i gruvsektorn i Sverige. Uran förekommer ofta tillsammans med andra metaller och mineral. Förslaget möjliggör därför att naturresurser kan användas mer effektivt än idag eftersom det öppnar upp för utvinning av uran som en biprodukt till utvinning av andra metaller och mineral. Om uran kan tas tillvara som en produkt i stället för att hanteras som ett avfall kan det förbättra de ekonomiska förutsättningarna för vissa gruvprojekt. Förslaget har alltså potential att stärka Sverige och Europas försörjning av såväl uran som kritiska råvaror. Därtill kan det vara sämre för miljön att hantera uran som ett avfall som inte får användas än att ta tillvara på uran som en produkt.

Det är inte heller logiskt att ha kvar förbudet mot utvinning av uran samtidigt som kärnkraft är en stor energikälla i Sverige, och en energikälla som även ses som en lösning för framtiden. Förslaget att slopa förbudet mot att prospektera efter och utvinna uran är därför rimligt, efterlängtat och ansvarsfullt.

Förslagen på ändringar i miljöbalken

Svemin tillstyrker förslaget om att förbudet mot uranutvinning i 9 kap. 6 i § miljöbalken stryks.

Förutom att det inte längre skulle vara förbjudet att utvinna uran, vilket är positivt i sig, innebär förslaget att verksamhetsutövare, som inte avser att hantera uran som något annat än ett avfall, inte riskerar att hamna i en situation där hanteringen anses vara förbjuden. Detta kan bli fallet när verksamhetsutövare, för att leva upp till icke-försämringskravet i 5 kap. 4 § miljöbalken, tillämpar olika reningstekniker för att hantera uran som kan anses vara en bearbetning som omfattas av förbudet mot uranutvinning i 9 kap. 6 i § miljöbalken. Förslaget om att ta bort förbudet mot uranutvinning innebär därför att verksamheter inte längre riskerar att hamna i kläm mellan två olika förbud.

Svemin tillstyrker förslaget till ändringarna i 17 kap. 1 § miljöbalken.

Den föreslagna ändringen bidrar till att 17 kap. 1 § miljöbalken får ett mer tydligt tillämpningsområde. Under nuvarande förutsättningar innebär ändringen dock marginell skillnad. Inga gruvverksamheter bedöms beröras av den föreslagna ändringen i 17 kap. 1 § miljöbalken. Konsekvenserna av ändringen beror därför på om det görs andra ändringar i eller i förhållande till lagen om kärnteknisk verksamhet.

Förslagen på ändringar i minerallagen och mineralförordningen

Svemin tillstyrker förslaget om att uran åter ska utgöra ett koncessionsmineral.

Svemin delar utredningens bedömning att grundämnet uran uppfyller de kriterier som anges i förarbetena till minerallagen (se prop. 1988/89:92, s. 50¹) och kan bekräfta att det finns ett

¹ "Mineral som är industriellt användbara, som med viss sannolikhet förekommer i Sverige i sådan omfattning och på sådant sätt att utvinning ter sig meningsfull och som kräver systematisk letning och undersökning för att kunna påvisas."

ekonomiskt intresse av att utvinna uran i sig. Svemin har flera medlemsföretag som är intresserade av att prospektera efter och i förlängningen utvinna uran i Sverige.

Svemin delar även utredningens bedömning att förslaget är förenligt med skyddet för egendom.

Svemin har ingen erinran mot förslaget om att innehavare av bearbetningskoncession för uran ska föra journal över undersökningsarbetet och bearbetningen.

Behov av ytterligare ändringar om utvinning av uran ska möjliggöras

Som nämnts ovan innebär de föreslagna ändringarna i 17 kap. 1 § miljöbalken ett förtydligande som endast påverkar ett fåtal, om några, verksamheter. Uranutvinning, vare sig det handlar om en konventionell urangruva eller utvinning av uran som en biprodukt vid utvinning av andra metaller och mineral, kommer även fortsättningsvis att omfattas av regeringens obligatoriska prövningsplikt enligt 17 kap. 1 § miljöbalken och därmed kommunal tillstyrkan (veto).

I utredningen anges på sida 73 att ett veto inte bedöms vara motiverat i fråga om mindre gruvverksamheter. Trots detta innehåller promemorian inte några förslag på ändringar som möjliggör utvinning av uran i mindre gruvverksamheter utan regeringsprövning och veto. Svemins bedömning är därför att all uranutvinning fortsatt kommer att omfattas av regeringens obligatoriska prövningsplikt och veto, såvida regeringen inte bedömer att det i det enskilda fallet finns särskilda skäl att avstå från att pröva verksamheten i enlighet med 17 kap. 2 § miljöbalken.

Ur ett investeringsperspektiv är det en stor osäkerhetsfaktor att det efter många års prospektering och gruvutveckling finns risk för ett godtyckligt veto. Detta är olyckligt inte bara när det gäller utvinning av uran utan även när det gäller möjligheten att öka utvinningen i Sverige av kritiska och strategiska råvaror som förekommer tillsammans med uran. Svemin anser att uranutvinning, oavsett storlek på verksamheten, bör prövas på samma sätt som övriga koncessionsmineral. Frågor om strålning bör hanteras av Strålsäkerhetsmyndigheten.

Stockholm, datum som ovan.

Maria Sunér

VD Maria Sunér

Tobias Kluge

Branschjurist Tobias Kluge